

Landsforeningen for voldsofre
og motarbeiding av vold

Hørings svar

NOU 2008: 4

**Fra ord til handling
Bekjempelse av voldtekt krever handling**

9. juni 2008

Det Kongelige Justis- og Politidepartement
Politiavdelingen
Postboks 4005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 9. juni 2008

Deres referanse: 200801226- /IBF

Deres dato: 14.03.2008

Høring – NOU 2008: 4 Fra ord til handling - Bekjempelse av voldtekt krever handling

Det vises til Justis- og politidepartementets høringsbrev med nevnte ref. med vedlegg, Voldtektsutvalgets utredning NOU 2008: 4, sendt høringsinstanser med høringsfrist 16. juni 2008.

Utredningens innhold og hovedanbefalinger

Landsforeningen for voldsofre og motarbeiding av vold vil fremheve at Voldtektsutvalgets utredning er et vesentlig stykke arbeid. Imidlertid synes utredningen med sitt volum av anbefalinger og tiltak å være vanskelig oppnåelig. Dette med tanke på de betydelige ressurser som må stilles til rådighet for å oppnå målet, sett i relasjon til erfaringer med hvordan tidligere forslag og gode intensjoner har blitt forlagt, grunnet kostnader ved gjennomføringen.

Landsforeningen oppfatter mange anbefalinger som gjenopptakelser av tidligere forslag som ikke er fulgt opp. Landsforeningen mener at den gode intensjon og målsetting kun kan oppnås ved å gjennomføre tiltakene samlet i følge en enhetlig plan, ikke stykkvis og delt. Dersom viktige deler av nødvendige tiltak holdes igjen med begrunnelse i økonomi vil målene ikke nås. Landsforeningen merker seg utvalgets økonomiske vurderinger under kapittel 12 Økonomiske og administrative konsekvenser. Vi mener disse er betydelig undervurdert, og er bekymret for at reelle kalkyler vil hindre at tiltakene igangsettes. Til tross for denne skepsis ønsker landsforeningen å tro at vi nå går inn i en fase med handlinger, og velger å se optimistisk frem til resultater. Ved god planlegging og gjennomføring av tiltak i rett rekkefølge ser vi lys i tunnelen, forutsatt at nødvendige ressurser settes til disposisjon.

Vedrørende utvalgets tilgang til erfaringsmateriale og underlagslitteratur, vil vi bemerke at landsforeningen, på oppdrag fra justisminister Kari Gjesteby i 1992, har utarbeidet en utredning om voldsofrenes erfaringer med offentlige etater i Norge, med hovedfokus på politi og rettsvesen. Denne skulle vært tilgjengelig for offentlighet og utvalget, men har ved en "inkurie i Justisdepartementet" beklageligvis vært gjort utilgjengelig for offentlighet i en årrekke. Det vises til kapittel 7 Øvrige merknader.

1. Generelt

Det regjeringsoppnevnte utvalg skulle utrede tiltak for å sikre bedre oppfølging av personer som blir utsatt for voldtekt. Utvalget fikk også i oppdrag å se nærmere på hvordan det offentlige apparatet møter ofre for voldtekt, og herunder foreslå tiltak for å styrke oppfølging av ofre der dagens tilbud ikke er tilstrekkelig. Endelig skulle utvalget se nærmere på i hvilken grad dagens støtte og erstatningsordninger ivaretar voldtektsofrenes behov for økonomisk bistand.

Landsforeningen merker seg at den alvorligste form for voldtekt, voldtekt mot barn, er ubehandlet i utvalgets rapport. Vi har hatt mange henvendelser fra ungdom og voksne som har blitt voldtatt som barn, eksempelvis fra 5 års alder. Barn som har opplevd slikt betegner dette i voksen alder som at smertene er å sammenligne med en fødsel. Årsaker til at det ikke er mange dommer i slike saker er flere.

- Ofrenes forsøk på å formidle overgrepet blir ikke oppfanget av hjelpeapparatet, og at de senere ender opp i tungpsykiatrien.
- Ofrene tar loven i egne hender, og i verste fall begår drap, noe som medfører at den opprinnelige voldtekten ikke når rettsapparatet.
- For mange oppleves overgrepet så kraftig at de velger å ta sitt eget liv.

Utvalget nevner at temaet vold mot barn bør utredes ytterligere og da med tanke på seksuelle overgrep mot barn. Landsforeningen bemerker at dette temaet er så grundig utredet tidligere at vi nå forventer handling, ikke flere utredninger.

2. Rettsapparatets behandling

For utvalget har det i utgangspunktet vært viktig å se nærmere på hvorfor så mange vegrer seg for å anmelde overgrepet til politiet, hvorfor så mange voldtektssaker blir henlagt, og hvorfor så få saker fører til domfellelse.

Utvalget uttrykker målsetting om høyere anmeldelsesprosent og domstilfeller. Det konkluderes i den sammenheng med at reelle endringer best kan skje ved nye administrative og strukturelle endringer, og at det etableres en ny sentral politienhet mot seksualisert vold (SEPOL).

Landsforeningen er ikke opptatt av eventuell opprettelse av SEPOL. Imidlertid er vi opptatt av at store deler av de oppgaver som blir tiltenkt SEPOL blir ivaretatt. Om disse blir ivaretatt av nye SEPOL eller av et "utvidet Kripos er for oss underordnet. Vi vil advare mot å tro at opprettelse av SEPOL i vesentlig grad vil endre nåværende situasjon. Vi vil understreke betydningen av at også andre tiltak må iverksettes for at SEPOL skal få den effekt man ønsker. Kompetanseheving i alle samfunnsområder som berører problemstillingen er et stikkord for hva vi legger i dette.

Landsforeningen mener at årsaker til at voldtekter ikke anmeldes blant annet er:

- Det reparerer ikke skaden.
- Det kan gjøre skaden verre, fordi:
 - a: Gjerningsmannen blir varslet og kan komme med nye trusler om vold.
 - b: Man kan bli dårlig mottatt hos politiet og endog bli krenket av dem, ved å bli fortalt at de selv må bære skylden, være seg på grunn av klesvalg eller at man har drukket.

- Man kan også bli fortalt at man ikke bør være ute alene om kvelden.
- c: Mange rettssaker blir henlagt på grunn av ressursmangel hos politiet.
 - d: En rettssak kan holde på i måneder og år på grunn av ankerett.
 - e: Mange opplever voldtekten som flaut.
 - f: Man er redd for ikke å bli trodd.
 - g: Noen ofre opplever ikke voldtekten som så krenkende at de vil belaste rettsvesenet med dette.
 - h: Mange ønsker å fortrenge voldtekten for å legge hendelsen bak seg.

Voldtekt kan omfatte mye, ikke bare sex. I forkant følger ofte slag, spark, bruk av kniv og/eller andre våpen og redskap. Dette kan medføre store fysiske skader med påfølgende vesentlige fysiske handikap samt sjokkskader og varige psykiske mén.

Utvalget fokuserer mye på sporsikring, avhørsteknikk, noe kunnskapsheving, litt psykologhjelp og noe erstatning. Landsforeningen støtter dette og mener at behovet for en helhetlig rehabilitering er skrikende.

Det er ikke bare kvinner som blir voldtatt. Landsforeningen har fått mange henvendelser fra voldtatte menn. Foruten voldtekt av barn er det blant annet her vi har funnet de verste/ groveste voldtektene. Balltre synes å være mye brukt i slike tilfeller. Dette brukes mest når det dreier seg om gjengvoldtekter. Årsakene til at menn voldtar menn er mange og kan være av etniske og kulturelle årsaker sammenblandet med spesielle holdninger til blant annet homofili.

Grunnene til mangel på domfellelse i mange tilfeller, er flere. Vi nevner her et eksempel fra virkeligheten:

"Kai" ble utsatt for en grov og særdeles voldelig voldtekt av "Petter". "Kai" anmeldte forholdet til politiet, og forklarte at "Petter" var svært farlig.

Noen uker senere begikk overgriperen drap på en annen mann. Da fikk voldtektsofferet beskjed om at saken hans var henlagt fordi politiet synes mordanklagen var alvorlig nok. Dette kalles sekunder victimisering, og er en stor årsak til selvmord.

Menn som har blitt voldtatt leverer sjelden anmeldelse til politiet. Antall voldtekter av menn som ble anmeldt i 2006, kan telles på under en hånd. Landsforeningen mottar imidlertid mange henvendelser.

Når det gjelder enkelte kvinner fra andre land, kan det å bli voldtatt bidra til at ens liv er i fare. Et reelt eksempel på dette er en kvinne som ble utsatt for massevoldtekt, og hvor gjerningsmennene ble dømt. Kvinnen fikk god hjelp i form av erstatning, oppfølging og psykolog. Hennes egen familie derimot, anså henne som så skjendet at hun var en skam for alle sammen. Hennes bror tok da affære, og forsøkte å drepe henne med kniv ved å stikke henne i hodet og brystet. Dette viser at det for enkelte kvinner er direkte livsfarlig å anmelde en voldtekt.

Behandling av voldtektssaker i nære relasjoner stiller høye krav til politi og påtalemyndighet. Sakene er kompliserte, krever kompetanse for å kunne se ting i sammenheng, krever spesielle personlige egenskaper og holdninger av saksbehandlere, og krever mye arbeid. Slike saker anses å være lavstatus. Lang etterforskningstid går på bekostning av oppklaringsprosent. De er derfor lettere å henlegge enn å etterforske.

Landsforeningen mener kompetanseheving og holdningsendringer vil bedre oppklarings- og domfellellesprosent. Bistandsadvokaters kompetanse bør heves og det bør innføres strengere etiske regler i rettsapparatet slik at forsvarsadvokater ikke gis anledning til å uhemmet angripe den krenkede ved å reise tvil om dennes troverdighet og livsstil.

Landsforeningen mener at alle som blir siktet for voldtekt skal gjennomgå en HIV-test. Dette må innføres for å ta bevisbyrden bort fra ofrene. Dersom voldtektsutøverer er HIV-positiv vil siktelsen kunne endres eller utvides til også å gjelde drapsforsøk

3. Forebyggende tiltak

Utvalget fremhever rapport 3/2007 fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).

Landsforeningen støtter rapporten og utvalgets konklusjoner. Vi vil fremheve at noe av det viktigste i begrepet "handling" i denne sammenheng er kompetanseutvikling og opplæring.

Uten opplæring vil ikke forslagene få den ønskede virkning.

Landsforeningen anbefaler at barne- og ungdomsskoler må ha en spesialopplært helsesøster med kompetanse om voldtekt og overgrep mot barn. Dette bør være et ledd i et kommunalt tiltak, såkalt samarbeidsgrupper hvor alle offentlige instanser blir innkalt til et handlingsmøte for deretter å kunne iverksette nødvendige tiltak. Det første som kan være aktuelt er å skjerme barna for flere voldtekter ved å skaffe et beredskapshjem til saken er avklart i rettsapparatet.

Landsforeningen får mange henvendelser fra utenlandske kvinner som snakker særdeles dårlig norsk, samt dårlig engelsk, selv etter å ha oppholdt seg i Norge i flere år.

Landsforeningen anbefaler at når norske menn gifter seg med utenlandske kvinner, især med kvinner fra annen kultur, må disse kvinnene motta et informasjonshefte om sine rettigheter og hjelpeapparat ved nød, på sitt eget språk.

Den mannlige ektefelle vil sannsynligvis mislike slik informasjon. Imidlertid bør dette gis som en del av generell og viktig informasjon om Norge og den kommune en flytter til. Det vises til ordningen med introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere, innført ved lov av 4. juli 2003 nr. 80.

For øvrig har landsforeningen ingen motforestillinger eller merknader til utvalgets vurderinger, konklusjoner og forslag til tiltak.

4. Hjelpetiltak

Utvalget anbefaler at hjelp knyttet til mottak og oppfølging av voldtekt skal være kostnadsfri for offeret, hertil at nødvendig oppfølging hos psykolog/psykiater skal være kostnadsfri i ett år utover akutfasen, og uavhengig av om hjelpen ytes av spesialist med eller uten avtale med det offentlige.

Landsforeningen bemerker:

Ett års psykologhjelp kan fungere som å hive ut en livbøye for så å slippe tauet. Der anmeldelse blir gitt, kan saken ende i rettsapparatet i mange år, det vil si tingretten, osv opp til Høyesterett.

Som rapporten konkluderer med, er det kun mangel på kunnskap som tilsier at ofrene ikke skulle trenge hjelp i lang tid. I de fleste tilfeller trenger de hjelp mye lenger. Mange opplever å trenge psykologhjelp og annen terapi i mange år.

Post traumatisk stress disorder (PTSD) er en psykisk lidelse som kan oppstå etter bl.a. voldtekt, og gir en medisinsk invaliditetsgrad fra 0-54%.

Da mange psykologer/psykiatere har lite kunnskap om PTSD kan dette få store konsekvenser. Ofrene føler at de ikke blir forstått, og ønsker da å avbryte behandlingen, og fortsette hos en annen. Dette medfører i verste fall at ofrene blir "straffet" ved at de erfaringsmessig kan bli utestengt fra å motta psykiatrisk hjelp i opptil to år. Hvis man er solvent, kan man kjøpe private tjenester, men dette har ikke flertallet økonomi til.

Vi opplever at fokus har vært rettet mot justis, det vil si at voldtekt hovedsakelig har vært belyst som en straffbar handling, hvor fokus har vært anmeldelser og straff. Det viktigste aspektet, slik vi ser det, er de helsemessige skader som oppstår etter en voldtekt, som etter vår mening har vært for lite belyst.

Voldtekt et helseproblem:

Det å bli utsatt for voldtekt er et alvorlig helseproblem som må få større oppmerksomhet enn den juridiske siden av saken. I forkant, under og etter en voldtekt kan ofrene bli utsatt for slag, spark, bruk av våpen m.m. Dette kan medføre omfattende legebesøk, stort medisinforbruk og behov for fysisk behandling m.m.

Landsforeningen anbefaler at voldtektsofre, på lik linje med yrkesskadde, skal få alle utgifter dekket. Dette vil medføre at ofrene blir raskere restaurert og igjen kan klare å fungere normalt i samfunnet.

Videre har landsforeningen erfart at flere voldtektsutsatte har behov for et behandlingssted hvor de kan ha midlertidig bolig. Mange av overgrepene kan ha skjedd i egen bolig. Det å oppholde seg i samme bolig som overgrepet fant sted har vist seg å være et stort problem hvor sterke traumer kan oppstå. Dette kan avhjelpes ved å opprette egne bo- og rehabiliteringssentre for voldtektsofre og andre ofre med tilsvarende behov. Slike sentre må ha personell med kompetanse innen fagområdene viktimologi, helse og jus m.m. Dette innebærer at ofrene også får sin personlige støttekontakt.

Det finnes i dag flere hjelpe- og behandlingstilbud som fungerer godt for ofre med forskjellige behov. Slike tilbud gitt gjennom foreninger og organisasjoner som innehar betydelig kompetanse må sikres driftsmidler.

Landsforeningens merknader til rådgivningskontorenes (RKK) virksomhet:

- Victimologi er et stort og vanskelig område. RKK har pr. i dag, til tross for mangeårig virksomhet, lite opplæringsmaterieell om temaet.
- Det er uheldig at RKK skal fremstå som et spesielt hjelpetilbud til voldtektsofre da kontorene ikke har noen spesialkompetanse på dette området. Fare for sekundær traumatisering er da stor. Det er konstatert av The European Forum For Victim Services at den sekundære traumatiseringen kan være større enn den primære, samt lede til selvmord. Dette er spesielt omtalt i FNs prinsipperklæring for rettigheter for ofre for vold og maktmisbruk.
- Rådgivningskontorene for kriminalitetsofres navn bør forandres til "Hjelpekontorer for voldsutsatte", da dette er et navn flere kan identifisere seg med. Voldtektsofre bør bli henvist til organisasjoner som har spisskompetanse på temaet.

- Stig Vinge har gjort en evaluering av RKK, og konkludert at deres arbeid ikke har samme faglige nivå som de frivillige organisasjonene.

Hvis man ønsker at Norge skal være et foregangsland, så tar man det beste fra flere parter og setter det sammen. Det vil si at RKK og de frivillige organisasjonene bør ha et tett samarbeid. Ved å tilsette RKK med en frivillig fra offerorganisasjonene, vil man skaffe seg spisskompetanse, samt redusere behovet for opplæring. Det er de frivillige organisasjonene som pr. i dag er eksperter på dette feltet.

Vi mener RKK er et bra tiltak, og at det er fint at ordningen foreslås utvidet. Imidlertid forutsetter vi da at tilsatte gis nødvendig opplæring i nevnte fagområder. Videre foreslår vi at det opprettes en ordning med hospitering på minimum 3 måneder, slik at nyansatte gis en forsvarlig opplæring før de starter med klientbehandling. En slik ordning er innført i flere land med god erfaring.

Krisepsykolog/psykiater må finnes ved alle voldtekstmottak, og også være tilgjengelig der hvor slike mottak ikke eksisterer.

Behov for offerhjelp/offeromsorg:

Det bør defineres hva som er offeromsorg og behovet for dette på lik linje med kriminalomsorg. De grunnleggende prinsipper må være at offer og gjerningsmenn har lik rett på hjelp. Dette kan la seg gjøre i løpet av meget kort tid og departementet ville kunne få en oversikt over behov og konkrete forslag til løsninger.

Landsforeningen anbefaler at det omgående nedsettes en arbeidsgruppe med mandat å vurdere behov og fremme konkrete forslag til løsninger for offerhjelp/-omsorg for voldtekts ofre. Fagpersonell fra RKK, Støttesentret for kriminalitetsofre i Trondheim, krisesentre og frivillige organisasjoner kan omgående tiltre en arbeidsgruppe og i løpet av kort tid foreta en evaluering og fremme forslag til løsninger.

5. Tilrettelagt samtale

Landsforeningen er skeptisk til ordning med tilrettelagte samtaler slik det har vært praktisert og slik som foreslått av utvalget og andre.

Tilrettelagte samtaler eller såkalt meglings mellom offer og gjerningsmann har vært praktisert lenge. Vi har erfart at mange kvinner som har vært utsatt for vold og voldtekt fra ektemann har blitt tvunget til meglings med sin overgriper på grunn av barnefordeling. Dette har blitt betegnet som sekundær traumatisering. For kvinner som ikke har orket å møte, har dette blitt brukt mot dem i negativ forstand som uvilje og lite samarbeidsvilje til barnefordeling. Vi har også i den senere tid opplevd at ofre for blind vold er blitt forespurt ved anmeldelse om de vil ha en tilrettelagt samtale med gjerningsmannen, noe som forferder ofrene.

Etter at forslag om tilrettelagt samtale har blitt kjent, har Landsforeningen fått mange henvendelser fra fortvilte, rasende, frustrerte, vantro ofre og pårørende. Vi advarer på det sterkeste å presentere dette som et tiltak for voldtekts ofre. Vi opplever hele forslaget som noe som skal hjelpe gjerningsmannen, hvor ofrene blir en brikke i gjerningsmannens rehabiliteringstilbud. Dette er ikke offerhjelp!

Spesielt har vi fått henvendelser fra pårørende hvis barn har blitt voldtatt. Her har det vært kraftige reaksjoner. Tanken på et eventuelt møte med gjerningsmannen har skapt så mye redsel hos ofrene og fortvilelse hos de pårørende, at man angrer på at man i det hele tatt har anmeldt forholdet. Det oppleves som et nytt overgrep.

Tiltaket med tilrettelagt samtale ble også foreslått av den forrige regjeringen, men ble blankt avvist. Dette er en ordning som har blitt praktisert i flere år i Konfliktrådet. Vi har også fått henvendelser fra mennesker som har blitt tvunget til å møte, mot sin vilje. Dette gjelder spesielt ungdom.

Prosjektet utvalget henviser til i Danmark, er basert på et skikkelig og langsiktig hjelpetilbud til både offer og gjerningsmann. Så lenge det ikke finnes noe hjelpetilbud av denne type i Norge, må hjelp til ofrene settes i fokus. Vi viser Behov for offerhjelp/offeromsorg under kapittel 4 Hjelpetiltak.

6. Erstatning og bistandsadvokat

I anmodningsvedtak nr. 101 (2002-2003) ba Stortinget Regjeringen "foreta en gjennomgang av voldsoffererstatningsloven og praktiseringen av den for å dokumentere hvorvidt loven fungerer etter Stortingets intensjon".

Denne pålagte evaluering av praksis, som skulle være et av grunnlagene for å revidere voldsoffererstatningsloven, ble aldri gjennomført.

Utvalgets rapport viser til en kartlegging av praktisering av saksbehandling ved Kontoret for voldsoffererstatning (Kfv). Utvalget har gjennomgått alle vedtak i voldtektsaker behandlet av Kfv i 2005. Utvalget fant at av 150 søknader ble 64% avslått med begrunnelse i beviskrav for straffbar handling (klar sannsynlighetsovervekt) og kravet til anmeldelse uten unødig opphold. Utvalget foreslår derfor at beviskravet i voldsoffererstatningslovens § 3 endres fra klar sannsynlighetsovervekt til vanlig (simpel) sannsynlighetsovervekt.

Landsforeningen ser med tilfredshet at utvalget har gjennomgått praktiseringen av søknader om voldsoffererstatning for voldtekts ofre, med sammenfallende konklusjoner som foreningen.

Landsforeningen støtter utvalgets forslag med merknader til praksis ved Kfv samt merknader til den statlige voldsoffererstatningsordningen. Vi vil i den anledning bemerke at våre synspunkter til denne fremkommer i høringsuttalelse til utkast til Lov om endringer i voldsoffererstatningsloven med mer, datert 20. mai 2005, samt høringsuttalelse fra Knut Erik Bjerkeseth datert 6. mai 2005, som også berører problemstillingen om økonomi som fundament for tiltak, nevnt her under innledningen Utredningens innhold og hovedanbefalinger.

Vi ser det ikke nødvendig å gjenta disse bemerkningene i denne sammenheng, men vil nevne at dette også ble støttet av mange andre høringsinstanser ved denne høring.

Vi viser også til våre høringsuttalelser til Fornærmede i straffelovsprosessen nye rettigheter og Fornærmede og pårørendes møte med aktørene i straffesakskjeden.

Vi forstår det slik at Lov om endringer i voldsoffererstatningsloven med mer ikke er ferdig behandlet i departementet. Vi forutsetter at loven endres som utvalget foreslår, og at dette gis tilbakevirkende kraft til 1. juli 2001. Vi mener det etter denne dato er gitt for mange avslag på erstatning basert på feilaktig grunnlag, og anbefaler derfor at det oppnevnes et tidsbegrenset utvalg som behandler søknader om gjenopptakelse av søknader om erstatning som følge av voldtekt, som tidligere er avslått.

Landsforeningen har også gjennomgått praksis ved vurdering av klagesaker som er behandlet i Erstatningsnemnda for voldsofre. Vår erfaring er at loven ikke fungerer etter Stortingets intensjon.

For å vise eksempler på hva vi mener er urimelig behandling viser vi til følgende eksempler på avgjørelser i nemnda:

ENV-2004-855

NN var på vei hjem fra en venninne da hun ble overfalt på en gangsti av en ukjent mann. Etter et basketak skal han ha klart å rive av henne klærne på underkroppen og ført penis inn i søkers skjede. Søker skal etter hvert ha fått løs en arm og slått til skadevolder i ansiktet slik at han løp av gårde.

Da søker var i kraftig sjokktilstand ble forholdet anmeldt først en måned etter voldtekten.

Søker skal ha trodd at hun måtte ha en beskrivelse av voldtektsmannen. Det tok lang tid å få tak i advokat. Det var også vanskelig å få anmeldt forholdet, da det ikke var prioritert hos politiet grunnet ukjent gjerningsmann.

Nemnda konkluderte at forholdet beskrevet i søknaden ikke hadde klar sannsynlighetsovervekt. Søker ble ikke innvilget erstatning.

ENV-2003-216

15 år gammel jente var sammen med familien og kjæresten på dansetreff. En ukjent mann byr henne opp til dans, men trekker henne ut fra dansegulvet og inn i et skogholt. Hun spurte hvor de skulle, men fikk ikke noe svar. Han dro henne ned på bakken, holdt hodet hennes ned med en hånd og voldtok henne. Deretter gikk han.

Jenta søkte tilflukt i fetterens bil. Familien merket at jenta var borte, begynte å lete etter henne og fant henne gråtende i bilen.

Hun fortalte bare kjæresten om hva som hadde skjedd, samme dag. Familien fikk ikke vite noe før etter 4 dager da samboeren til søker søster hadde forstått at noe var galt. Flere hadde da observert at jenta hadde endret adferd etter voldtektsdagen.

Jenta ble undersøkt ved X sykehus 8 dager etter, og legen bemerket at symptomene stemte godt overens med symptomer av voldtekt. Hun gråt under konsultasjonen.

Forholdet ble deretter anmeldt 2 dager senere.

En begrunnelse for at forholdet ikke ble anmeldt tidligere var at jenta ikke torde fortelle om voldtekten til foreldrene før 4 dager etter voldtekten, og da de fikk kunnskap om dette trengte de litt tid til å diskutere hva de skulle gjøre.

Foreldrene kontaktet politiet 8 dager etter overgrepet, men fikk da beskjed om at de skulle vente med å levere inn en formell anmeldelse til en kvinnelig betjent var tilbake til jobb. Dette tok 2 dager og forholdet ble derfor ikke anmeldt før etter i alt 10 dager.

Nemnda konkluderte at forholdet ikke var anmeldt uten unødig opphold og ikke hadde klar sannsynlighetsovervekt. Søkeren ble ikke innvilget erstatning.

ENV-2004-124

NN ble frihetsberøvet, slått og voldtatt gjentatte ganger i X land, hvor hun var på ferie med sin mor. Landet har ikke ratifisert konvensjonen om voldsoffererstatning. Forholdet ble anmeldt til norsk politi tre dager etter, men henlagt på grunn av manglende opplysninger om gjerningsmennene.

NN hevder å ha blitt tvunget med til et hus, voldtatt av flere forskjellige menn, slått med jernstang og blitt vasket, sminket og omkledd av to jenter som var i huset.

Søker kom tilbake til hotellet kl 02.30, og var da kledd i en kjole som ikke var hennes, og uten truse. Hun var sminket samt hoven i ansiktet.

Nemnda fant i likhet med Fylkesmannen at overgrepet ikke er godtgjort med klar sannsynlighetsovervekt. Søkeren ble ikke innvilget erstatning.

ENV-2003-262

NN ble utsatt for seksuelle overgrep fra sin far i barndommen, og fikk som følge av dette problemer av psykisk art.

Fylkesmannen avslø søknaden, da det ikke forelå klar sannsynlighetsovervekt for at søker skal ha vært utsatt for et straffbart forhold.

Adv. X påklaget vedtaket med en vedlagt uttalelse fra klinisk sosionom Y, som i lengre tid behandlet søker for hennes psykiske problemer, hvor det fremgår at verken Y, eller hennes kolleger har funnet grunn til å reise tvil om søkers overgrepshistorie. Det hevdes også at søker har fremvist atferd som er typisk hos personer med slik bakgrunn som påstått.

Fylkesmannen fant ikke grunn til å endre sitt vedtak.

Nemnda så ikke bort i fra at søker har vært utsatt for handlingen som omfattes av forskriften § 1, men fant imidlertid at det ikke er godtgjort med klar sannsynlighetsovervekt.

Søkeren ble ikke innvilget erstatning.

ENV-2004-228

NN ble seksuelt misbrukt i perioden 1975-1979, av en nærstående.

Forholdet ble ikke anmeldt.

Det er vist til brev fra X lensmannskontor, som bekrefter at oppgitt skadeforvolder er en ustabil person som godt kunne tenkes å skade søker om hun anmelder forholdet, og at politiet derfor fraråder søkeren å foreta anmeldelse.

Fornærmede ble tilkjent kr. 150.000,- i erstatning.

De to sistnevnte eksempler viser det vi kan tolke og karakterisere som forskjellsbehandling, uten at vi kjenner detaljer i sakene ut over det som fremkommer i saksopplysninger fra nemnda.

Vi har opplevd at ofre som har møtt i Erstatningsnemnda med en utredning for PTSD, har fortalt at de ikke har maktet å få tak i en psykolog. Det må i alle avslag opplyses om at muligheten for å søke på nytt absolutt er til stede, og om hvordan de må gå frem. Hvis ofrene ikke klarer dette, skal de ha hjelp til å få det gjennomført.

Ofre får generelt sett ikke informasjon om at de må la seg utrede av en spesialist på dette feltet, da dette oftere gir høyere summe enn oppreisningsbeløpet, som kommer i tillegg.

Det er også liten oversikt over hvilke psykologer/psykiatere som gjør disse testene.

Vi etterlyser en liste over psykiatere og psykologer som har god kunnskap om PTSD og som kan skrive godkjente utredninger. Landsforeningen opplever at mange ofre ikke får erstatning selv om de har fått diagnose PTSD. Dette fordi få har kunnskap om at det er nødvendig å gi diagnosen i prosent medisinsk invaliditet.

Landsforeningen støtter utvalgets anbefaling om å fjerne risiko for at fornærmede kan bli pålagt saksomkostningsansvar, at straffeprosesslovens § 427 ikke fjernes slik som foreslått i Ot.prp. nr. 11 (2007-2008). Vi støtter også forslag om at fornærmede fritas for rettsgebyr også i saker uten bistandsadvokat.

Videre motsetter vi oss forslaget om at siktede skal fritas for rettsgebyr. Under ingen omstendighet dersom siktede blir dømt i saken. Vi ser ingen grunn til å gi nærmere redegjørelse for å underbygge sistnevnte mening.

Barn har i stor grad behov for hjelp i form av egen Barneadvokat, uavhengig av hva foreldre mener. Ved voldtekt av barn er det ofte blant barnas verger man finner gjerningspersonen. Når voldtekt mot barn blir avdekket skal barnet få oppnevnt egen Barneadvokat.

Landsforeningen er for øvrig enig med utvalgets merknader og forslag til tiltak vedrørende bistandsadvokat.

7. Øvrige merknader

Erfaringsmateriale - Rapport vedrørende voldsofrenes erfaringer med offentlige etater i Norge.

Landsforeningen har siden 1987 henvendt seg til Justisdepartementet og påpekt behovet for hjelp til voldtekts ofre, og alle andre som er ofre for vold og maktmisbruk. Svarene vi har mottatt er entydige; departementet krever utredning. Det som hovedsakelig har vært poengtert under dette, har vært voldtekts ofrenes erfaring med politi og rettsvesen.

7. februar 1992 henvendte daværende justisminister Kari Gjesteby seg til landsforeningen med forespørsel om vi kunne lage en utredning om voldsofrenes erfaringer med offentlige etater, med hovedfokus på politi og rettsvesen. Til prosjektet ble det innvilget kr. 50.000,-. Rapportens hensikt er:

- å belyse voldsofre og deres pårørendes opplevelse av forholdet til samfunnets institusjoner på alle plan
- å peke på mulige veier ut av en situasjon ingen ønsker å opprettholde

Utredningen og rapporten vedrørende voldsofrenes erfaringer fikk en etterfølgende historie som gir et godt bilde av hvordan temaet senere har blitt behandlet av offentlig myndighet. Dette har gitt grunnlag for landsforeningens utallige påminnelser om oppfølging av rapporten.

Da rapportens konklusjoner er høyst aktuelle i dag tillater vi oss å innlede med litt historikk i sakens anledning.

Landsforeningen satte umiddelbart i gang arbeidet med utredningen. Halvveis i arbeidet fant vi resultatet så urovekkende at vi valgte å rapportere direkte til Justisministeren. Samtidig henvendte vi oss til media. Årsaken til dette var blant annet at flere av voldtekts ofrene som hadde anmeldt forhold til politiet, igjen ble utsatt for voldtekt, denne gangen utført av en polititjenestemann. Det oppsiktsvekkende var at vedkommende var gitt i oppdrag å fungere som en del av deres "hjelpetilbud". Rapporten inneholdt historien til tre kvinner som sto frem og fortalte om sine opplevelser som vedrørte nevnte polititjenestemann, noe som utløste sterke reaksjoner.

Redaksjonen i TV2 fattet interesse for saken, og ønsket å belyse denne i dokumentarprogrammet Dokument 2. Dette ble forsøkt stoppet ved hjelp av advokat, uten hell. Det var da fem nye kvinner som sto frem og fortalte om overgrep fra samme polititjenestemann.

I kjølvannet av programmet fikk vi flere henvendelser fra kvinner vedrørende samme person. Landsforeningens kontorer fikk deretter besøk av politiet, som krevde navn og adresse på voldtekts ofrene. Alle disse ble oppsøkt og kalt inn til avhør, som ble en særdeles skremmende opplevelse for ofrene.

Alle sakene tatt opp i dokumentaren ble henlagt, og kun en av historiene fra rapporten ble tatt på alvor. Polititjenestemannen ble dømt for diverse seksuelle forhold med mer, og mistet sin stilling. Han arbeider i dag i samme kommune for NAV, hvor kvinner han forgrep seg på, og som fortsatt er arbeidsføre, risikerer å møte ham i tjeneste.

SEFO ble involvert og hevdet at anklagene var et komplott mot siktede. Dette ble imidlertid klart avvist av retten.

3. desember 1992 ble den ferdige rapporten overlevert den etterfølgende justisminister Grete Faremo personlig. Rapporten inneholdt blant annet 28 historier fra voldsofre, hvorav åtte voldtektsofre, og deres erfaringer med offentlige etater, samt forslag til tiltak.

Landsforeningen har pr i dag fremdeles ikke mottatt svar, merknader eller tilbakemelding på rapporten. Derimot ble rapporten, som ikke ble journalført, holdt skjult i et privat arkiv til en seniorrådgiver i departementet. Rapporten ble etterspurt i 2004 og senere funnet. Deler av rapporten ble da unntatt offentlighet, angivelig grunnet sensitive personopplysninger. Graderingen ble ikke koordinert med landsforeningen som rapportens opphav.

Vi kan ikke se at rapporten er oppført i litteraturlisten som utvalget har benyttet seg av. Imidlertid oppfatter vi at tiltakene som nevnes i NOU 2008: 4 Fra ord til handling, i stor grad er identiske med rapporten fra 1992.

Da delrapporten vedrørende voldtektene, begått av politimannen, ble sendt til departementet ba vi om konkret hjelp til å takle dette. Embedsverket ga ingen tilbakemelding på henvendelsen. Vi ble da så fortvilte at vi tok dette opp med The European Forum For Victim Services i 1994, hvor justisdepartementet var representert ved overnevnte seniorrådgiver i departementet.

Vi finner det ikke i tråd med denne høring å utdype hva som skjedde som følge av dette.

Temaet om vold har de senere år vært utredet i det uendelige, men stadig med de samme konklusjonene.

Det kan virke som at viljen ikke har vært til stede for å følge opp og ivareta problemstillinger som ble belyst i rapporten. Uttalelser som: "problemet er ikke stort nok", "vi trenger ikke gjøre alt på en gang, det greier seg med litt av gangen", og "ofrene har seg selv å skyld" er tilbakemeldinger som understreker akkurat dette.

Rett etter å ha tiltrådt som justisminister opplyste Knut Storberget at nå var temaet tilstrekkelig utredet. Nå skulle det handles, og han lovet landsforeningen svar på vår rapport av 3. desember 1992. Dette var noe av det første han skulle gjøre som justisminister.

8. Landsforeningens forslag til tiltak ut over utvalgets anbefalinger og forslag

Rettsapparatets behandling

- Alle som blir siktet for voldtekt skal gjennomgå en HIV-test.

Forebyggende tiltak

- Barne- og ungdomsskoler skal ha en spesialopplært helsesøster med kompetanse om voldtekt og overgrep mot barn. Dette bør være et ledd i et kommunalt tiltak, såkalt samarbeidsgrupper hvor alle offentlige instanser blir innkalt til et handlingsmøte for deretter å kunne iverksette nødvendige tiltak.

- Når norske menn gifter seg med utenlandske kvinner, især med kvinner fra annen kultur, skal disse kvinnene motta et informasjonshefte om sine rettigheter og hjelpeapparat ved nød, på sitt eget språk. Informasjonen bør gis som en del av generell og viktig informasjon om Norge og den kommune en flytter til. Det vises til ordningen med introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere, innført ved lov av 4. juli 2003 nr. 80.

Hjelpetiltak

- Alle voldtektsofre skal ha lovfestet rett til hjelp, herunder psykolog så lenge behov for dette er tilstede.
- Voldtektsofre gis samme rettigheter som yrkesskadde og gis dekning av utgifter og økonomisk tap som følge av voldtekten.
- Det opprettes egne bo- og rehabiliteringssentre for voldtektsofre og andre ofre med tilsvarende behov. Slike sentre må ha personell med kompetanse innen fagområdene viktimologi, helse og jus m.m.
- RKK tilføres ressurser i form av personell med kompetanse innen victimologi. Dette kan gjøres ved tilførsel av økonomiske midler for opplæring/videreutdanning av ansatte, midler for nyansettelse av fagpersonell og midler for opprettelse av en samarbeidsordning for å kunne benytte seg av kompetanse fra de frivillige organisasjoner.
- Det nedsettes en arbeidsgruppe med mandat å vurdere behov og fremme konkrete forslag til løsninger for offerhjelp/-omsorg for voldtektsofre. Fagpersonell fra RKK, Støttesentret for kriminalitetsofre i Trondheim, krisesentre og frivillige organisasjoner kan omgående tiltre en arbeidsgruppe og i løpet av kort tid foreta en evaluering og fremme forslag til løsninger.

Erstatning og bistandsadvokat

- Lov om endringer i voldsoffererstatningsloven med mer endres som utvalget foreslår, og at dette gis tilbakevirkende kraft til 1. juli 2001.
- Det oppnevnes et tidsbegrenset utvalg som gjennomgår beslutninger i tidligere behandlede voldsoffererstatningssaker ved Kfv. Undersøkelsen bør omfatte alle voldssaker, ikke begrenses til voldtektssaker.
- Ved voldtekt av barn skal det oppnevnes egen Barneadvokat.

For øvrig vises til forslag fremmet i Landsforeningens rapport, datert desember 1992, som fremkommer på vedlegg 1.

Margit Lømo
daglig leder

Knut Erik Bjerkeseth

Vedlegg 1

Landsforeningens foreløpige konklusjoner og forslag basert på erfaringer tilegnet under arbeidet med rapporten *Voldsofrenes erfaringer med offentlige etater i Norge*, utarbeidet og overlevert Justisdepartementet i 1992.

Sitat fra rapportens del II, Faglige kommentarer/statistikker.

Ofre og pårørende for ofre for kriminelle handlinger har i varierende grad symptomer som kan handlingslamme deres funksjonsevne over kortere eller lengre tid. I litteraturen er det beskrevet som Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD).

Alle instanser av profesjonelle bør ha som mål å utdanne og etterutdanne personell som kan hanskes med personer som har disse symptomene.

Historiefortellerne i rapporten beskriver ulike sider ved dette syndromet, og har ofte gitt uttrykk for sterke reaksjoner i kontakten med Landsforeningen for Voldsofre.

Disse generelle følelsemessige reaksjonene er:

- Intensiverte sorgreaksjoner som ofte overrasker og også skremmer offeret og de pårørende. Følelsene kompliseres med sterke hatreaksjoner og påtrengende overveldende behov for rettferdighet. Naturlig følge er ofte følelsen og tanken om at ingen gjør noe som helst, og at alt er bare urettferdighet.
- Sterke følelser som man ønsker å benekte, og ønsket om at det ikke har skjedd, at det ikke er sant. Sinne, aggresjon og frustrasjon vedvarer hos de fleste fram til eventuell rettssak, og etter dette i varierende tid. Uten sak, eller ved henleggelse, vedvarer fortvilelsen og frustrasjonen. Denne øker ved mangel på informasjon og mangel på forklaringer. Dette gjelder både dem som får en sak, og dem som ikke får.
- Depresjoner synes å være en felles følelse. For dem som kunne legge episoden bak seg ble den snart episodisk snarere enn permanent. Desperasjonen er til tider så intens at de får problemer med å opprettholde livsgnisten.
- Skyldfølelse. Denne varierer med sinne og avmakt.
- Søvnvansker, forstyrrelser i mange år er ikke uvanlig.
- Livskonsentrasjonsvansker og hukommelsesproblemer ut over vanlig sorgreaksjon.
- Følelse av tap av kontroll og hjelpeløshet, noe som ble forsterket av mange forhold utenfor offerets kontroll.
- Akutt stress av den mengden familien ble utsatt for styrker ikke nødvendige familiebånd. Misforståelser oppstår, sorgen blir allemannseie.
- Isolasjon innen egne kommuner og bosted.
- Vennskap ryker.

Medisinsk personell: Problemer med å forholde seg til skadens emosjonelle side. Ingen veiledning om støtte, informasjon eller kobling til sosialkontor. Den fysiske side av skadebehandlingen oppleves som meget god.

Enkeltindivider og familier synes generelt å utvikle et negativt syn på offerets rettsvern. Dette skjer ut fra deres erfaring med egen sak, og kan på sikt true tilliten til rettsstaten.

Sosialkontor: Det eksisterer ingen egen avdeling innenfor helse- og sosialsystemet som tar seg av ofrenes særegne behov. Heller ikke synes det som de som yrkesgruppe er utdannet og informert tilstrekkelig til å takle hurtig og effektiv hjelp. Mange problemer kunne vært avhjulpet med mer aktiv hjelp fra profesjonelle. Ofrene klarer ikke selv å orientere seg om sine rettigheter.

Selvhjelpsgrupper: Etter det vi vet eksisterer ikke dette i Norge. Bør iverksettes.

Politiets oppgaver (Etter gjeldene instruks):

"Beskytte person, eiendom og all lovlig virksomhet, opprettholde/og gjenopprette den offentlige ro og orden, og alene eller sammen med andre offentlige myndigheter verne mot alt som truer den alminnelige sikkerhet i samfunnet".

For politiet synes disse historiene bare å representere nok et offer, nok en episode med kniv, slag eller spark. For offeret betyr det lidelser, sosiale belastninger, psykiske problemer, problemer med å takle tilværelsen. Økonomiske ekstrautgifter forsterker det hele.

Tjenestereglementet sier blant annet:

"Tjenesteutøvelsen skal alltid være basert på respekt for de grunnleggende menneskerettigheter og det enkelte menneskes verdighet".

Dette er ikke i samsvar med erfaringer til de fleste av ofrene vår organisasjon har kommet i kontakt med. På samme måte som man på sykehus har en ansvarlig kontaktsykepleier, kunne vi tenke oss en tilsvarende organisering i politiet.

Ofre bør hos politiet treffe en ansvarlig kontaktperson. En som kan være disponibel for å svare på spørsmål, informere offeret, familie og andre hjelpeinstanser, som for eksempel Landsforeningen for Voldsofre.

Dette synes nødvendig da samtlige ofre, også de med positive erfaringer med politiet, har hatt kontaktproblemer i forhold til denne etaten.

En mellommann fra VMV eller andre kunne da i større grad bære de emosjonelle byrdene sammen med offeret, og politiet konsentrere seg om etterforskningen.

Offeret har behov for å bli informert grundig om politiets skritt i etterforskningen, og slippe å famle i mørket med biter av informasjon de har fått når de desperat har etterlyst den.

Informasjon og omtanke for offeret er slik vi forstår det forebyggende politiarbeid som styrker tiltroen til rettsstaten.

Det synes fundamentalt at politiet viser at de bryr seg selv om etterforskningen tar tid, og selv om resultatene er få eller ingen.

Mestring av emosjonelt stress og betydningen av omsorg for offeret må, etter det vi ser, inn både i grunnutdanning og etterutdanning av politiet. Vi tror presset på politiet er stort og behovet for støtte og debriefing maksimalt i dette yrket.

Grundigere opplæring om voldsofre synes vesentlig for at ikke politiet skal bli emosjonelt utslått og maktesløse, stilt ansikt til ansikt med de endeløse sakene som blir anmeldt.

Politiets må utvikle et offerskjema hvor alle relevante opplysninger for offeret og dets reaksjoner kommer tydelig frem. Skjemaet må følge saken.

Vi anbefaler med andre ord:

- En spesielt ansvarlig innenfor politiet er kontaktperson for offer/familie av kriminelle handlinger som har påført offeret betydelige fysiske og/eller psykiske traumer. Spesielt viktig synes dette i saker hvor offeret mistet livet av skadene. Kontaktpersonen skal kontinuerlig ha ansvar for å informere om utviklingen i etterforskningen, datoer for rettsforhandlinger, spesielle tiltak som blir tatt og andre signifikante fakta.
- All informasjon, selv smertefull, gis offer og familie før andre, og spesielt før media publiserer.
- Pressetalsmann i politiet tilrettelegger og hjelper offer og familiens kontakt med pressen. Der det er ønskelig en pressekonferanse med derpå følgende rett til å være anonym.
- Politiet må i grunn- etter- og videreutdanning trenes til å forholde seg til offer og familien, slik at disse ikke blir glemt.
- Politiinstruksene må i større grad tydeliggjøre offeret og dets rettigheter, samt politiets plikter overfor disse.
- Mer ressurser internt bør kanaliseres slik at spesielt interesserte politietterforskere kan samarbeide med frivillige hjelpeorganisasjoner for støtte til ofre. De bør få vite at slikt arbeid er viktig, og et område som i større grad skal prioriteres i fremtiden.

Ifølge gjeldende politiinstruks heter det på side 12:

"I et hvert tilfelle gjør politiet best nytte for seg hvis det på forhånd lykkes i å forbygge eller avverge lovbrudd eller ordensforstyrrelser". (Paragraf 2-1)

Behovet for Landsforeningen for Voldsofre: Har tid til å lytte, ser helheten. Kan klargjøre og forsterke kommunikasjonen for enkeltindivider og familier som har store problemer med å fungere normalt.

Forslag for fremtiden:

- Langsiktig behov for offer og familie/pårørende må utredes grundig. Dette er ikke minst viktig i tilfeller hvor det på grunn av bevisets stilling ikke pågripes en gjerningsmann eller andre årsaker ikke blir reist rettssaker. Ofte vil da offerets erstatningskrav " smuldre bort".
- Politi og legevakt bør samarbeide om hvem som skal hente skadde og hvem som skal varsle pårørende, og ta det emosjonelle førstehjelpsarbeidet. Noen må gis ansvaret.
- Alle hjelpeinstanser må trenes og utdannes til å møte offer og pårørende med reaksjoner som mistenksomhet, benekting, overkontroll av følelser, sinne, hysteri, og eventuelt fysisk kollaps. Dette må møtes med medfølelse, forståelse og sympati. Offer og pårørende må ikke sitte igjen med følelsen av at det er dem det er noe galt med.
- Ved erstatningssaker der politiet ikke kan ivareta offerets interesse, bør disse gis fullmakt til å videreformidle kontakt til egnet advokat, som så ivaretar offerets interesser. Dette bør også skje om det ikke blir noen sak, det vil si i alle tilfeller der offeret hindres i å fremme erstatningskrav da det ikke kommer til retten, eller hvor retten finner det vanskelig å ta med kravet.

- Som innbyggere i en rettstat bør offeret ha grunnleggende rettigheter vis a vis staten der gjerningsmannen ikke blir pågrepet - eller der man mener å ha for lite bevis til en rettssak.
- Rettigheter og fakta bør kunne klart opplyses om av politiet.
- Venteperiode på erstatning bør ikke overstige ett år - for å bidra til at offeret kan få lagt saken bak seg. Midlertidig erstatning enda hurtigere.

Økonomi:

Ofrenes rettigheter med hensyn til å få erstattet sine tap må styrkes.

- Prinsipielt mener vi at det bør utvikles et eget fond, lik en forsikring, som sørger for at alle ekstra utgifter som påføres ofre for kriminelle handlinger blir dekket snarest. Dette gjelder alt fra tannlegeregninger og leiebil der egen bil blir beslaglagt, til økte reiseutgifter og egenandeler ved behandling.
- Videre bør det vurderes en automatisk menerstatning, ut fra den kunnskap man i dag har om emosjonelle skader ved ulike overgrep.
- Tap av arbeidsinntekt må også sikres. Spesielt gjelder dette folk uten fast ansettelse, og som derfor ikke dekkes på annen måte.

Vi ser det som et ansvar for justisdepartementet å utvikle en modell som fungerer tilnærmet lik den som trafikkskadde innehar i dag.

Sosialkontor bør bli pålagt å direkte forskuttere nødvendige behandlingsutgifter.

I retten:

- Fondsmidler bør dekke tilstedeværelse av nær familie eller betroede selv om de ikke direkte er innkalt som vitne.
- Stoler bør være avsatt til - og forholdene ellers rimelig tilrettelagt for disse nettverkspersonene. Disse bør også gis anledning til å besøke retten før selve hovedforhandlingene.

Tilleggs kommentar i forbindelse med erstatninger:

Vi vektlegger at i den grundige utredning av erstatningsspørsmål er det vårt håp at hovedstikkordene må bli:

- Tid
- Beløp
- Prinsipp

Det finnes internasjonal erfaring for at dersom voldsutøverne avkreves et etter individuell vurdering realistisk beløp, så vil dette raskt bygge seg opp til et beløp som kunne danne grunnlaget for et statlig fond hvorfra rask bistand kan ytes ofrene.

Det ville under dette kanskje være hensiktsmessig å tenke i retning av et spesielt konfliktråd eller lignende?

Videre burde det være en oppgave for fagorganisasjonene og forsikringsselskapene å komme fram til hensiktsmessige og verdige løsninger.

Det ble i sin tid vist stor framsynthet da det ble innført lovfestet plikt for bileiere å forsikre seg mot ansvar.

Mye av prinsippgrunnlaget for bilansvarslovgivningen kan etter vår mening danne utgangspunktet for å sikre voldsofre en rimelig, rettferdig og rask erstatning.

Rapportens punkt 5 Statistikk utelates.

Sitat fra rapportens del III, Konklusjon.

Hovedkonklusjon

De rutiner og den praksis som i dag utøves ved mottak og oppfølging av voldsofrene og deres saker har ikke den grad av verdighet og respekt for individet som opinionen krever, og som lovverkets ånd tilstreber.

Det finnes lysende unntak fra dette tragiske bildet, men da er det praktisk talt alltid snakk om personlig medmenneskelighet og/eller faglig dyktighet hos en enkelt tjenesteperson.

Om en seriøst ønsker en forandring kan en følgelig ikke unnlate å belyse situasjonen fordi det finnes ”ti rettferdige”.

Det må tvert imot finnes frem til tjenestepersonell med positiv vilje og tilstrekkelig innsikt, for så å bygge på deres atityd og dyktighet i den hensikt å gjøre det som i dag er unntakene til den absolutte regel.

I dette ligger en tro på at det som mangler ikke uten videre kan påstås å skyldes sviktende godvilje og medmenneskelighet hos flertallet av de tjenestepersoner som kommer i nærkontakt med voldsofre og deres pårørende.

Sviktende kompetanse fordi tjenestepersonellet kort og godt ikke er tilstrekkelig utdannet i forhold til menneskenes hverdagsvirkelighet er nok en langt mer nærliggende og realistisk forklaring.

Når dette er sagt, så må det også sies at i de tilfelle ofre og pårørende utsettes for helt urimelige vansker i saksbehandlingen så kan dette også skyldes en tjenesteperson sittende i en posisjon vedkommende aldri burde hatt.

Det er kritikkverdig at slike personer i årevis kan utøve sin mildest talt uheldige praksis under en beskyttelse fra ”systemet” som ofret selv bare kan drømme om.

Ut fra det fremlagte materiell kan det helt klart trekkes at det først og fremst er i det vi kaller ettervern/etteromsorg samfunnet oppleves som sviktende.

Det er imidlertid en anerkjent sannhet at samfunnet som sådant aldri vil kunne ta seg av alle typer omsorg på et verdig nivå, og den såkalte uformelle omsorg som utøves av frivillige organisasjoner og pårørende er dermed av uvurderlig verdi.

Tregheten i, og størrelsen av, erstatninger til voldsofre er et nytt tankekors som må underlegges en grundig vurdering med det for øye å få til en nærmest total omlegging av dagens system.

I dette siste ligger ikke minst at en seriøst må vurdere voldsutøveres plikt til å betale erstatninger, selv om dette er en svært komplisert materie.

Som konklusjon av rapporten ble det fremsatt seks konkrete forslag til mulige veier ut av daværende situasjon. Etter 16 år er fire av disse ivaretatt. Vi tillater oss derfor å nevne de to forslag som ikke er ivaretatt.

- Det legges til rette for at offentlige og private interesser kan etablere et samvirke til beste for samfunnet og den enkelte.
- Det vurderes hvorvidt det er formålstjenelig å opprette en egen ombudsordning for volds- og trafikkofer og deres pårørende.